Právní moc rozsudku v kanonickém právu

Antonín Ignác Hrdina, Miloš Szabo

1. Úvodem – jak to bylo u Římanů

Již staří Římané mimo jiné cítili, že by nebylo dobré, aby věc jednou rozsouzená, tedy *res judicata*, byla z libovolných důvodů souzena znovu s možností (rizikem), že v novém řízení bude rozsouzena jinak. Že když Aulus Agerius vůči Numeriu Negidiovi *ex jure Quiritium* úspěšně vindikoval spornou kozu a ve sporu byl úspěšný, aby soudce za měsíc vynesl sentenci opačného obsahu – třeba jen proto, že pozemek žalobce sousedil se soudcovým a z tohoto jeho pozemku (navzdory protestům soudce) lezly slepice dírou v plotě na ten soudcův a devastovaly mu tam zahrádku. Pokud se k tomu soudce přece jen odhodlal, mohl se Aulus Agerius bránit námitkou věci rozsouzené (*exceptio rei judicatae vel in judicium deductae*).[1]

To přirozeně neplatilo absolutně: existovaly např. případy, kdy ze spravedlivé příčiny (*justa ex causa*) bylo možno magistrátovým rozhodnutím věc vrátit do právně původního stavu (*restitutio in integrum*) – jako by se právně nic nepřihodilo.[2] Tak např. prohrál-li Numerius Negidius spor o zmíněnou již kozu, protože byl při jednání nepřítomen a nemohl se hájit, avšak následně svou nepřítomnost

[1] K podrobnostem viz např. HEYROVSKÝ, Leopold, *Dějiny a systém soukromého práva římského*, Bratislava, 1929, s. 189–192.

[2] K restituci *in integrum* srov. tamtéž, s. 160–162.

řádně omluvil některým z uznávaných důvodů, měla své místo restituce. Ale to postihovalo skutečně jen mimořádné situace, proto se také mluví o mimořádném opravném prostředku. Zásadně tedy soudcovo rozhodnutí ihned nabylo právní moci, jelikož soudní řízení bylo (alespoň za republiky) zásadně jednoinstanční. Odvolání čili apelace (*appellatio*, též *provocatio*) k vyšší instanci je až plodem období principátu. Nelze tedy pochybovat o tom, že takový rozsudek poskytoval účastníkům sporu dostatečnou právní jistotu.

Po tomto nezbytném úvodu ukazujícím, kde institut právní moci vzal svůj původ, budiž přikročeno k vlastnímu tématu, tj. k právní moci v právu kanonickém.

2. Právní moc rozsudku v kanonickém právu

Jak je dostatečně známo, církev se zrodila v prostředí antického Středomoří, a tím v prostředí římského práva. Toto právo přirozenou cestou recipovala pro své potřeby, což platí zejména pro období její masivní institucionalizace po Milánském ediktu. Později se mluvilo dokonce o tom, že „církev žije římským právem“ (*Ecclesia vivit lege Romana*).[3] A jestliže to platilo o římském právu obecně, platilo to tím spíše o právu procesním, které církev nejen přejímala, ale také zdokonalovala, až se postupem doby zformovalo v slavný římsko-kanonický proces, který se stal základem moderní procesněprávní úpravy na celém evropském kontinentu. Přitom se nemohla vyhnout otázce, která vždycky byla (a je doposud) pro právní jistotu účastníků řízení důležitá, a tou je konečnost, definitivnost rozsudku, tedy jeho právní moc (ve starší české terminologii právoplatnost).

Není úkolem tohoto článku mapovat historický vývoj tohoto právního institutu a institutů souvisejících (tj. zejména opravných prostředků). Lze jej krok za krokem sledovat ve svodu kanonického práva *Corpus iuris canonici* – od Knihy dekretálů Řehoře IX. (*Liber Extra* z roku 1234)[4] přes Knihu dekretálů Bonifáce VIII. (*Liber Sextus* z roku 1298)[5] po Klementiny (1317),[6] vždy v druhé knize každé z kolekcí

[3] K podrobnostem viz např. DĘBIŃSKI, Antoni, *Kościół i prawo rzymskie*, Lublin, 2007, 239 s.; HRDINA, Antonín Ignác, *Ecclesia vivit lege Romana*, in: MACH, Peter, PEKARIK, Matej, VLADÁR, Vojtech (eds.), *Constans et perpetua voluntas*, Pocta Petrovi Blahovi k 75. narodeninám, Trnava, 2014, s. 223–232.

[4] X II 27.

[5] VI° II 14.

[6] Clem. II 11.

pod nadpisem O rozsudku a právní moci (*De sententia et re judicata*). Obdobně je tomu, pokud jde o právní úpravu odvolání (*appellatio*) či návratu do právně původního stavu (*restitutio in integrum*). Pro koho by to bylo příliš obtížné, může sáhnout k libovolné podrobnější učebnici dějin kanonického práva.[7] Zde se pokusme jen o stručné shrnutí.

Kanonické právo nerecipovalo jednoinstanční řízení z klasické doby a naopak připustilo, vycházejíc z římského mimořádného procesu (*cognitio extra ordinem*), možnost řádného opravného prostředku: nejprve proti všem rozsudkům, tedy i mezitímním (*sententia interlocutoria*), od Tridentského koncilu pak jen proti rozsudkům konečným.[8] I zde však existovaly výjimky. Tak nebyla přípustná apelace proti rozsudkům vydaným na základě doznání, pak proti rozsudkům kontumačním, dále v případech, kdy papež soudící prostřednictvím delegáta odvolání vyloučil (*appellatione remota*), také zřekne-li se strana sama odvolání a konečně byl-li vynesen shodný rozsudek všemi třemi instancemi.

K tomuto poslednímu případu je třeba uvést, že v kanonickém právu se může řízení dostat až před třetí instanci, jíž je Tribunál Římské roty jakožto řádný odvolací soud. Tak např. dnes platí, že rozhodne-li soud diecézního biskupa (tj. diecézní soud, soud první instance) *affirmative*, tedy vyhoví-li žalobě, a není-li podáno odvolání, věc může pravomocně skončit už tímto rozhodnutím. Odvolá-li se strana a soud metropolity (tj. metropolitní soud, soud druhé instance) rozhodne stejně jako soud prvoinstanční, nabude tím rozhodnutí právní moci. Avšak rozhodne-li odvolací soud *negative*, tj. v neprospěch žalobce, jsou dvě možnosti: buď se žalobce neodvolá, takže po marném uplynutí odvolací lhůty se rozsudek stane pravomocným, anebo může podat apelaci právě k Římské rotě, jejíž rozhodnutí v třetí instanci bude konečné. Proti prvoinstančnímu rozsudku se lze dokonce odvolat přímo k Římské rotě, to však s ohledem na její příliš dlouhé „dodací lhůty“ bývá spíše výjimečným případem, leda by protistrana chtěla úmyslně protahovat řízení.

---

7 V češtině např. RITTNER, Edward, *Církevní právo katolické II*, Praha, 1889, s. 81 a násl.

8 „Stejně tak nesmějí být odvolání podaná stranami přijímána kterýmikoli představenými, ani nemá být věc svěřována [jinému soudu] nebo zakazováno [další jednání soudu první instance], leda proti konečnému rozsudku nebo proti opatření majícímu účinky konečného rozsudku, jehož tíživým následkům nelze předejít tím, že by se podalo odvolání do konečného rozsudku.“ Viz *Dokumenty Tridentského koncilu*, přeložil Antonín Ignác Hrdina, Praha, 2015, s. 238 (24. zasedání, Dekret o reformě, Hlava 20.).

V rámci řádných opravných prostředků pak kanonické právo začalo rozlišovat mezi odvoláním a zmateční stížností. „Odvoláním (*appellatio*) nazývá se žádost sporné strany, by soudce vyšší stolice spor opětně rozhodnul a křivdu, kteráž jí rozsudkem nižšího soudu způsobena byla, odčinil […].“[9] Napadá tedy spíše hmotněprávní vady rozhodnutí (*error in decernendo*). Naproti tomu „stížnost zmatečná (*querela nullitatis*) má za účel zrušení rozsudku, tak že spor znovu v první instanci rozhodnut býti musí. Zmatečnost jest odůvodněna, jestliže byly během sporu opomenuty podstatné formálnosti, nebo bylo-li pochybeno proti zásadním pravidlům procesuálným“[10] – tedy jde-li o *error in procedendo*. Protože však zmateční stížnost lze podat v určité lhůtě i proti rozhodnutí pravomocnému, lze na něj v takových případech nahlížet také jako na opravný prostředek mimořádný.

Kdy tedy rozsudek církevního soudu nabývá právní moci? Právní úprava v této věci se v průběhu vývoje římsko-kanonického procesu poněkud měnila, lze však říci, že nikoli zásadním způsobem. Podle současné právní úpravy (kán. 1641 Kodexu kanonického práva z roku 1983) je tomu tak tehdy, když rozsudek již nelze napadnout řádným opravným prostředkem – tedy v případech, kdy 1) mezi týmiž stranami sporu byly vyneseny dva shodné rozsudky o stejném žalobním požadavku a z téhož žalobního důvodu (je-li zde tedy identita stran, obsahu a žalobního důvodu), 2) proti rozsudku nebylo ve stanovené lhůtě podáno odvolání, 3) v odvolacím stupni řízení zaniklo (např. pro nečinnost odvolatele) nebo odvolatel vzal svou apelaci zpět, 4) byl vynesen konečný rozsudek (*sententia definitiva*), proti němuž není odvolání přípustné.[11] Tolik teorie.

3. Nepravomocné statusové rozsudky

Praxe je ale poněkud jiná, protože všechno to, co bylo výše řečeno, je (alespoň v platném kanonickém právu) „znehodnoceno“ ustanovením kán. 1643 CIC/1983, že totiž „nikdy se nestávají pravomocnými záležitosti kanonického stavu osob“, tedy statusová rozhodnutí, a těch je v kanonickém právu naprostá většina: jde např. o rozhodnutí o platnosti křtu, svátosti svěcení a zejména manželství

9 RITTNER, Edward, *Církevní právo katolické II*, s. 85.

10 Tamtéž.

11 Vedle právě těch rozsudků, které již nabyly právní moci, by se podle kán. 1629 CIC/1983 jednalo o spíše výjimečné případy zákazu odvolání – např. proti rozsudku papeže nebo Nejvyššího tribunálu Apoštolské signatury, proti mezitímnímu rozsudku (leda by měl účinky rozsudku konečného) apod.

(svátostného i nesvátostného). Lze tedy konstatovat, že institut právní moci se v recentním kanonickém právu uplatňuje téměř výlučně v odvětví práva trestního.

V podloží řešení této otázky leží specifikum těchto statusových záležitostí křesťanů, spočívající obvykle v neoddělitelném sepětí osobního stavu křesťanů s některou ze svátostí. Tak např. otázka, je-li (či není-li) někdo křesťanem, závisí na tom, zda mu byla platně udělena svátost křtu; otázka, zda někdo je duchovním, je (alespoň podle současné právní úpravy) odvislá od toho, přijal-li platně svátost svěcení alespoň v jáhenském stupni; je-li někdo skutečným (nejen putativním) manželem, pak závisí na tom, zda platně přijal svátost manželství, eventuálně (v případě nesvátostného manželství) zda alespoň platně uzavřel manželskou smlouvu (*foedus matrimoniale*). A právě proto, že jde o svátosti, a ty neleží v dispoziční oblasti lidského práva (*jus humanum*), favorizuje církev před principem právní jistoty, který je reprezentován právní mocí rozsudku, princip materiální pravdy, který nemůže ustoupit právní domněnce, byť takové, která se v důsledku právní moci stane nevyvratitelnou.

Rozdíl je dobře patrný v řízení o prohlášení manžela za mrtvého (podle občanského zákoníku z roku 2012 domněnka smrti). Tak podle § 76 odst. 1 občanského zákoníku „zjistí-li se, že [člověk prohlášený za mrtvého] je naživu, k prohlášení za mrtvého se nepřihlíží; manželství nebo registrované partnerství se však neobnovuje.“ Domnělý nebožtík má tedy v tomto případě smůlu.

Naproti tomu je-li někdo prohlášen za mrtvého v kanonickém řízení,[12] ale následně se zjistí, že se při ztroskotání lodi (na rozdíl od všech ostatních) neutopil, ale na prknu vraku doplaval na pustý ostrov, nepřihlíží se vůbec k právnímu aktu prohlášení za mrtvého, tj. reintegruje se (automaticky „obživne“) i jeho původní manželství. Smůlu má v tomto případě nikoli domnělý nebožtík, ale nový partner domnělého pozůstalého či pozůstalé, nakolik s ním tato osoba uzavřela nové manželství. Na toto druhé manželství nahlíží kanonické právo jako na neplatné *ex tunc*, a je jistě velmi slabou útěchou pro nového „manžela“, že děti, které byly zrozeny z tohoto druhého (putativního) manželství,[13] jsou považovány za manželské

[12] Jde o správní řízení prováděné diecézním biskupem podle kán. 1707 CIC/1983.

[13] „Domnělým manželstvím (*matrimonium putativum*) se nazývá neplatné manželství, které bylo uzavřeno v dobré víře alespoň u jednoho partnera, až do té doby, kdy se oba partneři s jistotou dovědí o jeho neplatnosti“ (kán. 1061 § 3 CIC/1983).

(*legitimi*).[14] Konstitutivní pro zánik manželství totiž zůstává smrt manžela (jakožto právní událost), nikoli správní akt biskupa (jakožto individuální správní akt), který navíc nikdy nenabývá právní moci, jak bude níže vyloženo.

Podobně je tomu v případech řízení zkoumajícího platnost manželství.[15] Pokud soud rozhodl o neplatnosti napadeného manželství, ale dodatečně by vyvstaly důkazy, které by mohly vést k opačnému rozhodnutí, řízení se prostě znovu otevře a spor se znovu rozhoduje. Kanonický individuální právní akt prostě nemůže „zlomit" skutečnost zpečetěnou svátostí manželství – zde totiž nejde o právo ryze církevní (*jus mere ecclesiasticum*), nýbrž o právo božské pozitivní (*jus divinum positivum*), a to diktuje: „Co Bůh spojil, ať člověk nerozlučuje" (Mt 19, 6). V takových případech se tedy mluví o pouhé vykonatelnosti rozsudku (*sententia facta exsecutiva*), někdy také o omezené či relativní právní moci.

Na druhé straně je třeba uvést, že jde o situace zcela výjimečné, k nimž v české kanonické justici, kam paměť sahá, nedošlo.

4. Nepravomocné správní dekrety

Pro úplnost je třeba dodat, že ze stejných důvodů jako rozsudky v řízení soudním, tak i správní rozhodnutí v řízení správním v českém právním řádu za stanovených podmínek nabývají právní moci a jsou tak garantem právní jistoty účastníků řízení. Ovšem v kanonickém právu ani rozhodnutí správní (*decreta singularia*) nikdy nenabývají právní moci, ale ze zcela jiných důvodů, než tomu bylo u rozhodnutí statusových.

Také správní rozhodnutí jsou sice za stanovených podmínek vykonatelná, nicméně nelze u nich mluvit o právní moci ve shora uvedeném smyslu (relativní nezměnitelnost, založení překážky *rei judicatae*). Tato rozhodnutí jsou totiž zásadně změnitelná, a to, jak předvídá i kán. 47 CIC/1983, zrušením správního aktu, vydáním jiného správního aktu (tak např. rozhodnutí o zřízení farnosti lze zrušit novým rozhodnutím o zrušení téže farnosti), popř. i jinak.[16]

---

[14] Srov. kán. 1137 CIC/1983.

[15] Nelze proto považovat za správné závěry týkající se právní moci kanonickoprávních rozsudků v manželských věcech v publikaci Damiána Němce *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*, Praha, 2006, na s. 21, 52 a násl., 59, 195 a 196.

[16] Výčet způsobů zániku účinnosti singulárního dekretu obsahuje kán. 58 CIC/1983. Může jít o zákonné zrušení ze strany příslušného představeného a také o zánik zákona, k jehož provedení bylo

Proto také Kodex kanonického práva v souvislosti s nimi mluví nikoli o právní moci (*res judicata*), nýbrž pouze o účinnosti (*effectus*) či síle (*vis*). Je tomu tak proto, že zatímco akty aplikace světského práva směřují pravidelně vůči *nepodřízeným* osobám[17] a smějí do jejich svobody zasahovat jen v případech zákonem přísně vymezených, akty aplikace kanonického práva naproti tomu směřují zásadně vůči osobám administrativně (hierarchicky) *podřízeným* tomu, kdo individuální správní akt vydává (zejména tedy vůči duchovním a řeholníkům), kdy tato podřízenost vyplývá už ze služebního nebo obdobného vztahu.[18] Není však vyloučeno, že budou směřovat i vůči subjektům takto administrativně nepodřízeným (např. v případě udělení dispenze laikovi).

Lze tedy závěrem konstatovat, že v kanonickém právu je v praxi právní moc omezena zásadně jen na trestní rozsudky, a těch je oproti manželským kauzám, tedy statusovým kauzám, nesrovnatelně méně; tedy že institut právní moci má v kanonickém řízení jen periferní význam. Stejně tak je ovšem třeba mít na zřeteli, že pro právní jistotu věřících to nemá žádné fatální důsledky.

Resumé

Autoři se v článku zabývají institutem právní moci jakožto instrumentem právní jistoty účastníků řízení (zde především soudního) v platném kanonickém právu, a to na pozadí náčrtu jeho vývoje od dob římského procesního práva až po jeho recepci. Na rozdíl od světského práva však v kanonickém právu nikdy nenabývají právní moci rozsudky církevních soudů ve věcech statusových (včetně manželských, a těch je naprostá většina), protože jsou zpravidla spjaty se svátostmi: zde se proto proti principu právní jistoty přednostně uplatňuje princip materiální pravdy. Stejně tak se v kanonickém právu nestávají pravomocnými individuální správní akty, protože (opět na rozdíl od světského práva) ve většině případů směřují nikoli vůči jinak nepodřízeným subjektům, nýbrž vůči osobám, jež jsou původcům těchto

vydáno; navíc u příkazu, který nebyl uložen zákonnou listinou, také ztrátou pravomoci toho, kdo jej vydal – to se však v praxi stává jen výjimečně.

17 Spíše náhodou mohou být určeny i administrativně podřízeným – tak např. stavební povolení vydané pracovníkovi stavebního úřadu; to však na věci nic nemění. Chování jednotlivých hierarchicky podřízených osob v rámci pracovněprávních či služebněprávních vztahů je upravováno individuálními služebními a pracovními *pokyny*, jejichž vydávání je výrazem *již existujícího* právního vztahu nadřízenosti a podřízenosti. Tyto individuální pokyny jsou obdobou interních normativních instrukcí – zde ovšem pro jednotlivý případ.

18 Zde budiž odhlédnuto od toho, že v jistém vztahu podřízenosti vůči pastýřům církve jsou *všichni* křesťané (srov. kán. 212 § 1 CIC/1983).

právních aktů administrativně podřízeny. Právní moc se tak v kanonickém právu omezuje na (naštěstí) nepříliš frekventované rozsudky v záležitostech trestních.

Summary

Legal Force of Judgment in Canon Law

In the article, the authors deal with the concept of legal force as an instrument of the legal certainty of the parties to the proceedings (here in particular, the judicial proceeding) in applicable canon law, supplemented by an outline of its development from the time of Roman procedural law to its reception. Contrary to secular law, however, in canon law, the judgments of the church tribunals in status matters (including marriages, which form the overwhelming majority of such cases) never come into force, because they are usually linked to sacraments; here, therefore, the principle of material truth is preferentially applied against the principle of legal certainty. Similarly, in canon law, individual administrative acts do not come into force, as (in contrast to secular law), in most cases, they are directed not towards otherwise unsubordinated subjects, but towards those who are administratively subordinate to the originators of these legal acts. Thus, legal force is limited to (fortunately) not too frequent judgments in criminal matters in canon law.

Zusammenfassung

Rechtskraft des Urteils im kanonischen Recht

Autoren befassen sich im Artikel mit dem Institut der Rechtskraft, die zur Rechtssicherheit der Verfahrensbeteiligten (hier insbesondere im Rahmen des Verfahrens vor dem Gericht) im geltenden kanonischen Recht beiträgt; dies wird im Lichte der Entwicklung dieses Instituts seit der Zeit des römischen Verfahrensrechts bis zur Zeit dessen Rezeption dargestellt. Im Gegenteil zum weltlichen Recht treten im kanonischen Recht nie die Urteile der Kirchengerichten in den Rechtssachen betreffend den Personenstand (die Ehenichtigkeitsverfahren inbegriffen, die eine völlige Mehrheit präsentiert) in Kraft, weil sie in der Regel mit Sakramenten verbunden sind. Hier wird vor dem Grundsatz der Rechtssicherheit der Grundsatz der materiellen Wahrheit bevorzugt. Im kanonischen Recht treten ferner die individuellen Verwaltungsakte nicht in Kraft, denn diese (wiedermal im Gegenteil zum weltlichen Recht) in meisten Fällen nicht an nicht untergeordnete Subjekte, sondern an Personen, die dem erlassenden Verwaltungsträger untergeordnet sind, gerichtet werden. Die Rechtskraft beschränkt sich somit im kanonischen Recht (Gott sei Dank) auf nicht so häufige strafrechtliche Urteile.

Riassunto

Il passaggio in giudicato della sentenza nel diritto canonico

Gli autori si occupano dell'istituto di passaggio in giudicato come uno strumento della certezza giuridica per i partecipanti al processo (sopratutto giudiziale) nel diritto canonico vigente, sullo sfondo di un abbozzo del suo sviluppo dal periodo di diritto romano processuale fino alla sua recezione. Differentemente dal diritto civile, nel diritto canonico le sentenze di tribunali ecclesiastici non passano mai in giudicato nelle cause di stato (comprese quelle matrimoniali che rappresentano una maggioranza assoluta di esse) perché sono regolarmente connesse con i sacramenti: perciò contro il principio di certezza giuridica viene applicato prioritariamente il principio di verità materiale. Allo stesso modo nel diritto canonico neanche gli atti individuali amministrativi passano in giudicato (di nuovo in differenza dal diritto civile) perché nella maggioranza dei casi sono diretti non a soggetti non sottomessi ma alle persone che sono sottomesse agli originari di tali atti giuridici amministrativi. Il passato in giudicato è dunque limitato nel diritto canonico solo alle sentenze penali che sono (per fortuna) rare.

Klíčová slova: kanonické právo, kanonické právo správní, právní moc rozhodnutí, statusová rozhodnutí, opravné prostředky, apelace, restituce in integrum

Keywords: canon law, canon administrative law, legal force of a decision, decisions in status matters, legal remedies, appeal, restitutio in integrum

Autoři

Prof. JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc., OPraem, narozen roku 1953 v Praze, přednáší kanonické právo na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni a na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 2009 stojí jako soudní vikář pražského arcibiskupa v čele Metropolitního církevního soudu.

Professor JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc., OPraem, was born in Prague in 1953. He teaches church law at the School of Law of the University of West Bohemia in Pilsen and at the School of Catholic Theology of Charles University in Prague. Since 2009, he has been the head of the Metropolitan Tribunal as a judicial vicar of the Archbishop of Prague.

Univ.-Prof. JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc., OPraem, geboren 1953 in Prag, lehrt Kirchenrecht an der Juristischen Fakultät der Westböhmischen Universität in Pilsen und an der Katholisch-theologischen Fakultät der Karlsuniversität in Prag. Seit 2009 leitet er als Gerichtsvikar des Prager Erzbischofs das Metropolitangericht in Prag.

Professore JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc., OPraem, nato nel 1953 a Praga. Insegna il diritto canonico alla Facoltà di Giurisprudenza della Università della Boemia Occidentale a Plzeň e alla Facoltà di Teologia Cattolica della Università Carolina a Praga. Nel 2009 divenne vicario giudiziale del arcivescovo di Praga, rappresentadolo alla vertice del Tribunale ecclesiastico metropolitano.

ICLic. Mgr. Miloš Szabo, Th.D., je absolventem Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Licenciát kanonického práva obdržel na Katolické univerzitě Jana Pavla II. v polském Lublinu a doktorát teologie na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy, kde přednáší kanonické právo, jeho teorii, filosofii a dějiny. Působí jako farář u sv. Gotharda v Praze, jako kanovník Královské kolegiátní kapituly Nanebevzetí Panny Marie na hradě Karlštejně a jako soudce u Metropolitního církevního soudu v Praze.

ICLic. Mgr. Miloš Szabo, Th.D., graduated from the School of Roman Catholic Theology of Sts. Cyril and Methodius at Comenius University in Bratislava. He subsequently received a licentiate in canon law from the John Paul II Catholic University in Lublin and a doctorate in theology from the School of Catholic Theology at Charles University in Prague, where he currently teaches canon law and its theory, philosophy and history. He is also a pastor at St. Gothard's in Prague, a canon of the Royal Collegiate Chapter of the Assumption of the Virgin Mary at the Karlštejn Castle and a judge at the Metropolitan Tribunal in Prague.

ICLic. Mgr. Miloš Szabo, Th.D., absolvierte Römisch-katholische Kyrill- und Methodsche Theologische Fakultät der Comenius-Universität in Bratislava. Er erwarb Lizentiat des kanonischen Rechts an Johannes Paul II. Katholischen Universität in Lublin und Doktortitel im Bereich der Theologie an der Katholisch-theologischen Fakultät der Karlsuniversität in Prag, wo er kanonisches Recht und dessen Theorie, Philosophie und Geschichte liest. Er ist als Pfarrer bei St. Gotthard in Prag, als Kanoniker der Königlichen Kollegiatkapitel der Aufnahme der seligen Jungfrau Maria auf der Burg Karlstein und als Richter am Metropolitangericht in Prag tätig.

ICLic. Mgr. Miloš Szabo, Th.D., laureatosi alla Facoltà di Teologia Cattolica dei Ss. Cirillo e Metodio della Università Comenio di Bratislava, ha conseguito la licenza in diritto canonico alla Università Cattolica Giovanni Paolo II di Lublino polacco e il dottorato alla Facoltà di Teologia Cattolica dell'Università Carolina a Praga, dove insegna il diritto canonico – teoria, filosofia e storia. E' parroco presso la chiesa San Gottardo a Praga, canonico del Capitolo collegiale dell'Assunzione della Beata Maria Vergine sul castello di Karlštejn e giudice presso il Tribunale ecclesiastico metropolitano a Praga.

prof. JUDr. Antonín Ignác Hrdina, DrSc.
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra právních dějin
Sady Pětatřicátníků 14
306 14 Plzeň

e-mail: i.a.hrdina@strahovskyklaster.cz

ICLic. Mgr. Miloš Szabo, Th.D.
Univerzita Karlova
Katolická teologická fakulta
Katedra pastorálních oborů a právních věd
Thákurova 3
160 00 Praha 6

e-mail: milos.szabo@ktf.cuni.cz